

Ständiga Förbättringar – Riskminimering genom befintlig försäkringsdata

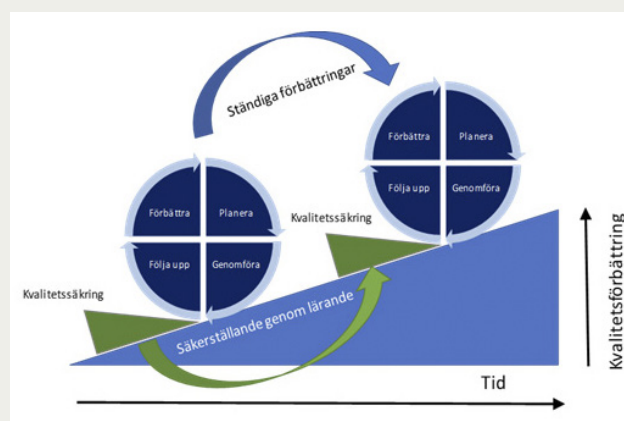
Projektet ska på sikt förbättra branschens lärande av tidigare fel och följdskador i byggprojekt. Ett annat syfte har också varit att försöka hitta trender, till exempel val av material eller metoder, som kan påverka antalet fel. Vi vill skapa en plattform med syfte att uppnå ständiga förbättringar i entreprenadbolag baserat på riskminimering genom befintliga försäkringsdata för att förbättra beslutsunderlaget för branschens aktörer. På detta sätt minskas även fel på grund av okunskap eller andra brister relaterat till den "männsliga faktorn".

Bakgrund

Vår hypotes är att det finns outnyttjad och obearbetad data och information som rätt hanterad ger möjlighet till ett ökat lärande från de misstag som sker vid husbyggande. Vi tror vidare att ett bredare angreppssätt behövs, ett proaktivt angreppssätt. Med ökad helhetssyn och tillgängliggörande av data/information/kunskap kommer en bättre förståelse möjliggöras och en bättre grund för lärande att skapas. Faktabaserad information från faktiska försäkringsärenden är en outnyttjad resurs i detta sammanhang. Projektet är unikt ur branschsynpunkt då inte bara våra största entreprenörer, Skanska, NCC, Peab och JM, delat med sig av företagsspecifik information utan också då vi haft med oss flera externa försäkringsgivare i projektet Trygg Hansa, IF, Folksam, Anticimex och Gar-Bo.

Syfte

Syftet med denna studie är att på sikt förbättra branschens lärande av tidigare fel och följdskador i byggprojekt. Ett annat syfte har också varit att försöka hitta trender, till exempel val av material eller metoder, som kan påverka antalet fel. Vi vill skapa en plattform med syfte att uppnå ständiga förbättringar i entreprenadbolag baserat på riskminimering genom befintliga försäkringsdata för att förbättra beslutsunderlaget för branschens aktörer. På detta sätt minskas även fel på grund av okunskap eller andra brister relaterat till den "männsliga faktorn". Det förväntade resultatet är en minskad totalkostnad för fel och en bättre förståelse för var felen uppstår.

Figur 1. Förenklad modell för ständiga förbättringar.

Genomförande

Denna studie hade inte varit möjlig utan ekonomiskt stöd från SBUF och stort engagemang från referensgruppen. I vår studie har vi bearbetat och sammanställt data gällande skador som är registrerade hos försäkringsgivare. Detta har vi ställt i relation till skador/avvikelser som hanteras hos våra större byggare. Vi har fokuserat på klimatskalet och föreslår en möjlighet till kontinuerligt lärande från inträffade skador, baserat på befintlig statistik. Data har avidentifierats så att den kunde hanteras objektivt. Projektet avslutades med en workshop.

Resultat

Generellt visar studien att det finns många fall av skador som indirekt kan kopplas till misstag i projektering, och i vissa fall är lösningar för komplexa fel att i praktiken kunna genomföras på ett bra sätt. Många byggfel noteras i utförandeskedet och kan ofta vara kopplade till slarv eller brister i kunskap. Byggfel kan också hänföras till fel val av material eller system. Skador orsakade av bristande drift och underhåll under garantitid saknas i underlaget såväl från entreprenadbolagen som från byggfelsförsäkringsbolagen – detta beror sannolikt på att dessa skador inte är ett entreprenadrättsligt fel. Den information som sammanställs är mycket beroende på hur data har skapats, vilket konkret medför att det i vissa fall kan vara svårt att veta orsaken till skadan även

om själva skadan i sig är klargjord. I vår studie kan man sammanfatta resultatet enligt följande:

- Fokus på det enskilda projektet och fokus på att åtgärda fel.
- Bristande erfarenhetsåterföring.
- Bristande uppföljning och kontroll i projekt.
- Olika nivå på dokumentation av skador.
- Komplexa utformningar av byggnader ger fler skador.
- Krock mellan tillgänglighetskrav och robusthet.

Några konkreta återkommande fel som noterades i studien var:

- Plåtarbeten på monteringsfärdiga villor utförs av entreprenör utan plåtkompetens.
- Slamfärg applicerad på hyvlade ytor, vilket därefter flagnar.
- Skjutmuffar på avloppsrör glider isär.
- Avloppsrör är bristfälligt upphängda och glider därför isär.

Därtill ger inläckage av vatten vid balkongdörrar många skador. Detta grundar sig i tillgänglighetskrav i BBR (Boverkets byggregler) och hur dessa tolkas.

Slutsatser

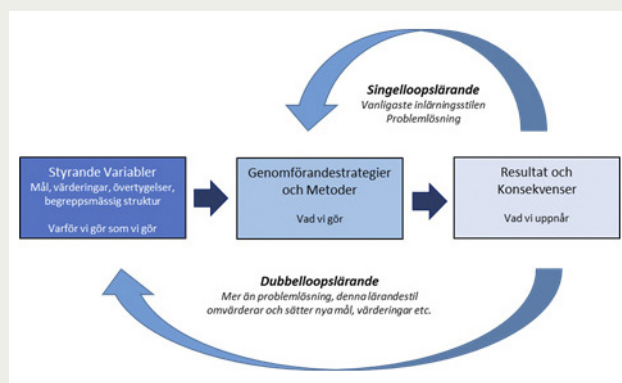
De förslag till förbättringar som vi vill ge angående hantering av data från entreprenadbolag och försäkringsgivare är:

- Etablera en permanent funktion för årlig genomgång av avidentifierad skadestatistik från entreprenadbolag.
- Ta fram ett förslag för att delvis standardisera insamlingen av data när skador registreras och regleras.
- En pragmatisk metod för att samla in färskta erfarenheter från skador är att årligen intervjua skadereglerare på ett urval av försäkringsbolag.
- Samla och bearbeta skadedata från underentreprenörers försäkringsgivare.
- Intervjuer med byggföretags eftermarknadsavdelningar/garantiansvariga skulle kunna ge värdefulla erfarenheter från hantering av fel och skador.

Möjlighet att samla avvikelser och lärdomar redan under själva byggandet bör utvecklas. Att samla möjliga avvikelser och lärande i ett tidigt skede, på ett likartat sätt som när risker för personskador förebyggs, tror vi skulle kunna vara en framgångsrik väg.

Trots att mer än 7 800 ärenden gått igenom ser vi att vi endast berört en liten del av den potential som försäkringsdata kopplat till fel i byggbranschen utgör. Vi ser också att det sätt man presenterar data skiljer sig mycket åt mellan såväl försäkringsgivare som entreprenadbolag och att en enhetlig "standard" vore eftersträvanvärt för ytterligare bearbetning. Vi tror att en generell inrapportering av fel som systematiskt bearbetas skulle kunna ge en ökad förståelse varför felen uppstår och hur man på sikt skulle kunna sätta in åtgärder.

Vi tror inte det är frågan om utbildning eller lärande i sig utan mer att man går till grunden med de fel som uppstår. Att ta till sig ett så kallat "dubbelloopslärande" enligt figuren nedan kan vara något att sträva efter.

Figur 2. Skillnaden mellan singelloops- och dubbelloopslärande, efter (www.invistaperforms.org)

Ytterligare information

Kontaktpersoner:

Ulrik Odén, Odén & Odén AB, tel. 070-960 05 94

Björn Täljsten, Soapstone AB, bjorn.taljsten@ltu.se, tel. 070-537 43 70

Litteratur:

- Gustavsson Y. & Rupprecht Hjort M., (2009), Sega gubbar? En uppföljning av Bygghälsörens betänkande "Skärpning gubbar!", Statskontoret Diarienumr 2008/61-5, p 262.
- Henning A. & Lanevi A., (2017), Håller byggprocessen måttet? – En fallstudie i betydelse av erfarenhetsåterföring för ökad kvalitet och hållbarhet, Examensarbete Sveriges Lantbruksuniversitet, Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds och växtproduktionsvetenskap, p77.
- Jonsson, A., (2012), Kunskapsöverföring och knowledge management, ISBN 978147097753, p252. Malmö: Liber
- Josephson, P-E., Hammarlund, Y. (1996) Kvalitetsfelkostnader på 90-talet. FoU Väst Rapport 49. Sveriges byggindustrier.
- Kivijärvi A., 2016, "Vad kostar avstegen – En studie i hur avsteg från AB 04 påverkar bygg och anläggningsbranschen, SBUF Rapport ID: 13153, pp 73.
- Vattenskadecentrum, 2015, Vattenskadeundersökningen – intern rapport, www.vattenskadecentrum.se, pp 24.
- Täljsten B. och Odén U., 2018, Ständiga Förbättringar – Riskminimering genom befintlig försäkringsdata. (SBUF, Projekt 13392, av Björn Täljsten och Ulrik Odén 53 sidor) kan laddas ner från www.sbuf.se – Projekt 13392
- Yeung, A.K., Ulrich, D.O., Nason, S.W. and von Glinow, M.A. (1999) Organizational Learning Capability, Oxford University Press, New York, USA.

Internet:

www.svenskforsakring.se

www.inventprojekt.se

www.vattenskadecentrum.se

www.invistaperforms.org